

แนวทางการกำกับติดตามพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วย NCDs ในระดับชุมชน

ปัญหาพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มักจะเป็นการลืมกินยา กินยาไม่ถูกต้องและไม่ครบตามที่แพทย์สั่ง ทำให้มียาเหลือตกค้างในครัวเรือนและชุมชน จากปัญหาดังกล่าว “โครงการวิจัยผลของนวัตกรรมกระเป๋ายาช่วยชาติต่อการกินยา คีนยา และสุขภาพของผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง” ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการวิจัยภายใต้โครงการ Node วิชาการภาคกลางของศูนย์วิชาการเฝ้าระวังและพัฒนาระบบยา (กพย.) ได้ออกแบบแนวทางการกำกับติดตามพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วย NCDs ในระดับชุมชนขึ้น เพื่อแก้ปัญหาดังที่กล่าวมา

ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับจากการกำกับติดตามพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วย NCDs ในระดับชุมชน คือ ผู้ป่วยกินยาได้ถูกต้อง ตรงเวลา และครบตามที่แพทย์สั่ง เมื่อมียาเหลือใช้ผู้ป่วยนำกลับมาคืนสถานพยาบาลใกล้บ้าน กลุ่มเป้าหมายหลักของการดำเนินงานโครงการครั้งนี้คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้ง 4 แห่งในตำบลเขาเกาะลา อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีผู้ป่วย NCDs รวมกันทั้งสิ้นจำนวน 1,240 คน การออกแบบแนวทางการกำกับติดตามพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วย NCDs ในระดับชุมชนมีขั้นตอนของการดำเนินงานดังนี้

1) โครงการจัดทำและส่งมอบกระเป๋าช่วยชาติให้กับผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในตำบล เขากะลา จำนวน 1,240 ใบ โดยในกระเป๋าทุกใบจะมีเอกสารแนะนำการใช้กระเป๋าสอดไว้ด้านในให้ผู้ป่วย ได้อ่าน ควบคู่กันนั้นเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจะให้คำแนะนำการใช้กระเป๋า กับผู้ป่วยทุกคนก่อนแจกกระเป๋าให้ รายละเอียดในการใช้กระเป๋ามีดังนี้

- ขอให้ผู้ป่วยนำกระเป๋าใบนี้ติดตัวมาด้วยทุกครั้งที่มา รพ.สต. เพื่อใช้รับยาและคืนยา
- เมื่อผู้ป่วยได้รับยาแล้ว ให้แยกยาใส่ช่องก่อนอาหารและหลังอาหารให้ถูกต้อง
- เมื่อกลับถึงบ้าน ให้ผู้ป่วยแขวนกระเป๋าไว้ในจุดที่มองเห็นง่าย หันด้านที่มีชื่อตนเองและนาฬิกาออก ทุกครั้งที่เห็นนาฬิกาคือ กำลังเตือนให้กินยาให้ตรงเวลา
- หากมียาเหลือ ขอให้ผู้ป่วยนำกลับมาคืน รพ.สต.

กระเป๋าช่วยชาติ

เนื้อผ้า 600D ด้านหลังผ้าเป็น PVC หลังยาง

2) พัฒนาแนวทางการช้กประวัติผู้ป่วย NCDs ด้วยการเพิ่มขึ้นตอนของการให้ผู้ป่วยได้ทบทวน การกินยากับพยาบาลวิชาชีพที่ทำหน้าที่ช้กประวัติในวันน้ดรับยาประจำเดือน และทุกวันน้ดรับยา ผู้ป่วยจะต้องนำยาเหลือใช้กลับมาคืนสถานพยาบาล ในการช้กประวัติผู้ป่วยทุกคน พยาบาลวิชาชีพจะ ให้ผู้ป่วยนำซองยาและแผงยาเก้รวมถึงยาที่เหลือมาคืน รพ.สต. ก่อนคืนจะให้ผู้ป่วยทบทวนการกินยา ทุกรายการก่อนเสมอ ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการกินยาของผู้ป่วย

การช้กประวัติผู้ป่วย NCDs โดยพยาบาลวิชาชีพ

3) ยาเหลือใช้ที่ผู้ป่วยนำกลับมาคืน รพ.สต. จะถูกจัดแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นยาที่ยังมีสภาพดีและยังไม่หมดอายุ ส่วนนี้จะถูกเวียนกลับมาใช้ใหม่ ส่วนที่สองเป็นยาที่เสื่อมสภาพแล้ว ด้วยยาหรือแผงยาชำรุดเสียหาย ส่วนนี้จะถูกส่งต่อไปกำจัดอย่างถูกต้องต่อไป ในขั้นตอนนี้จะช่วยลดการตกค้างของยาเหลือใช้ในชุมชนลงได้

สิ่งที่ผู้จัดทำโครงการได้เรียนรู้คือ การออกแบบแนวทางการกำกับติดตามพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ในระดับชุมชน เพื่อการส่งเสริมให้ผู้ป่วยกินยาถูกต้อง กินยาตรงเวลา และกินยาครบตามที่แพทย์สั่ง รวมถึงนำยาเหลือใช้กลับมาคืนสถานพยาบาล ควรทำควบคู่กันไป ทั้งการกำกับพฤติกรรมการใช้ยาในชีวิตประจำวันของผู้ป่วย ร่วมกับการกำกับติดตามโดยบุคลากรทางด้านสุขภาพ เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดความตระหนักรู้และมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ในการใช้ยาอย่างถูกต้องเหมาะสม โครงการนี้จึงมีการกำกับพฤติกรรมการใช้ยาในชีวิตประจำวันของผู้ป่วยผ่านกระเป๋ายาช่วยชาติที่ติดตัวผู้ป่วย และการชั่งประวัติโดยพยาบาลวิชาชีพที่ทำให้ผู้ป่วยได้ทบทวนการกินยา ซึ่งจะทำให้ความเข้าใจผิดในการกินยาของผู้ป่วยได้รับการแก้ไขอย่างทันที่

